

Настаўніцкая газета

Выходзіць з 20 снежня 1945 года

№94 (4451) СЕРАДА, 23 лістапада 1994 года

Кошт па падпісцы — 16 руб., у розніцу — 60 руб.

23, 24 і 25 лістапада Вы яшчэ можаце зрабіць сабе пагарунак за Новага года — пагнісацца на агзіную ў Беларусі газету, якая выражае інтарэсы настаўнікаў

3 ПОШТЫ

А ЗМЕН ТАК І НЕ БАЧЫЎ...

Я ўважліва прачытаў у "Настаўніцкай газеце" артыкул "Меншай колькасцю, але большай якасцю" спецыяліста-арганізатара Лунінецкага раённага аддзела адукацыі П.Корпія і хачу выказаць сваю думку. Поўнаасцю згодзен з аўтарам. Да якога часу, скажыце, настаўнік фізкультуры, ён жа завуа, будзе правярць матэматыку або фізіку? Прабачце, як зраўнаваў бы ўрач, калі б яго працу правяралі будзнік?

На жаль, у школах, дзякуючы такому становішчу спраў, нярэдка падкалілі і прыставаўцы правава балы. Яны ўмеюць ладыць з дырэктарам, які можа ўсё. А з добрага настаўніка, пры валікім жаданні, можна "зрабіць" лайдэка, з дрэннага — настаўніка вышэйшай катэгорыі. Асабліва гэта датычыцца сельскай школы, дзе настаўніку няма куды падацца. Шчу, што павінна быць незалежная дзяржаўная інспекцыя, якая правярала б працу настаўнікаў і кіраўнікоў школ.

Па выніках праверкі ўсе катэгорыі служачых адукацыі павінны атрымліваць адпаведную ацэнку. Толькі канчатковы вынік дзейнасці настаўніка — уроронь ведаў аучыа — павінен служыць крытэрыем яго педагогічнага майстэрства.

Я працую ў школе 23 гады. І ніякіх прынцыповых змен у жыцці школы так і не бачыў. Ці абдуццця яны цпапр?

Міхал ЦЯЛІПУК,
настаўнік Станіцы Дзяржаўнай базавай школы
Лунінецкага раёна.

“АНЖЭЛІКА І CAROЛЬ” У ЯКАСЦІ ДАПАМОЖНІКА

Нядаўна абышоў усе кніжныя магазіны нашага горада і... няма слоў, каб апісаць убачанае. Але паспрабую. Дзе гэта бачы, каб не было ніякай дадатковай літаратуры для настаўнікаў? навуцальна-метадычныя дапаможнікі па прадметах, па выхаванні вучняў, дыдактычныя матэрыялаў.

Добра, што ў старых настаўніках усе-сёе ёсць, сабралася за гды працы, хоць ім таксама хачацца набыць нешта новае, сучаснае, арыгінальнае. Але як быць малым, які толькі пачынаюць сваю педагогічную дзейнасць? Будзе вельмі сумна карыцца, калі прыйдзецца тлумачыць новую тэму толькі па падручніку. Тых ведаў, якія атрыманы ў ВНУ, не заўсёды хапае. А настаўніку ж, як нікому іншаму, трэба паставіцца вучыцца, удасканальвацца, таму што ў адваротным выпадку ён ператворыцца ў рамеініка.

Чалавек, які дэлікі ад педагогікі, гэтыя думкі адуццця незразумелымі. Маўляў, таму аняшоў — якая тут літаратура і дапаможнікі для настаўнікаў, калі сёння кожны думае толькі пра хлеб нарэзны. І ўсё ж калі мы будзем думаць толькі аб фізічным голдзе, забываючы аб голдзе маральным, то аўтра ўсе маральныя асновы будуць ператвораны ў пыл, і мы станем дзікунамі, якія клапоццця толькі пра свой страўнік.

Прачытае гэтыя радкі чыноўнік, ад якога ў нейкай ступені залежыць выхад у свет новых выданняў для настаўнікаў, і будзе сцвярджаць: няма грошай, няма паперы, няма таго, няма сего. І хачелася б за ўсё гэта верыцца, але, як гаворыцца, верыцца з цяжкасцю. Зайдаць у любы магазін, яны запоўнены камерцыйнай літаратурай (так званай каштоўнай макулатурай). А кошт які! На ўсё гэта ёсць і грошы, і паперы. Скажам шыра: сорамна за дзяржаву, у якой нумарышчы ўзбавачаюцца за наш а вамі кошт, а адукацыі застаецца, як гаворыцца, "дуля а макама".

Узяць такое пытанне, адуццця б, далёкае ад настаўніцкіх праблем, як прадстаўленне банкаўскім работнікам і прыбліжэнным асобам беспрацэнтных крэдытаў. Чаму б не прадставіць такі крэдыт настаўніку? Ці ён яму не патрэбны? Ды як шчы патрэбны! Ці, скажам, адмоўлілася б ад такога крэдыту выдавецтва "Народная асвета", каб выдаць патрэбныя для настаўнікаў розныя дапаможнікі? У многіх вучоных, метадыстаў, вопытных педагогаў ў выкладчыкаў педагогічных навуцальных устаноў ёсць цікавыя і патрэбныя для настаўнікаў напраўкі, якія існуюць у рукапісах, але яны нічога не могуць выдаць. Тм адказваюць: шукайце фондатыраў! Дзе іх анядзіць. Ім жа патрэбна штогнутная выгада. А тут выпуцкая дапаможнік для настаўніка, ды шчы і на беларускай мове. Лепш ужо выдаць што-небудзь сексуальна-эратычнае...

Такіх воль сумна думкі выклікала ў мяне наведанне кніжных магазінаў.

Яўген ШЫРОКІ,
настаўнік.

Бабруйск.

РЭЗАНАНС

“У ДЗЕТАК МЕРЗНУЦЬ ПАЛЬЧЫКІ”

На Ваш артыкул ад 15 кастрычніка 1994 года “У дзетак мерзнуць пальчыкі” аддзел адукацыі райвыканкама павесцімае наступнае. У верасні — кастрычніку бягучага года праведзены капітальны рамонт электракацельнай Арабаўшчынскага яслі-сада. Заменены адзін кацёл ЭПЗ-100. Падключана акумуляруючая ёмкасць. Праведзена рэвізія электраабсталявання і санітарнікі сіламі “Райсель-энерга” і ПМК “Сельгастэхнікі”.

Да пачатку ацяпляльнага перыяду кацельня падрыхтавана поўнаасцю.

Патрабумы тэмпературы рэжым у памяшканні яслі-сада вытрымліваецца.

В.КРАЎЧУК,
загадчык Баранавіцкага раёна.

Нацыянальная педагогічная рада: абмяркоўваем стратэгію рэфармавання адукацыйнай сістэмы

Ёсць шанц стварыць ідэальную мадэль. АЛЕ І СЕКЧЫ 3-3А ПЛЯЧА НЕЛЬГА

Гісторыя сусветнай адукацыі пераканаўча сведчыць: як толькі школа перастае адпавядаць патрэбнасцям грамадства, адбываецца яе рэформа. Тое, што наша школа нас не задавальняе, факт. Ён з усяй адвадносцю праўдзёна ў тым, што ён незадаволены сям’я, незадаволены вучні.

А наша ж школа не стала сёння горш, чым яна была ўчора, проста змяніліся ўмовы, у якіх яна дзейнічае, практычна вычарпаны магчымасці яе далейшага развіцця ў рамках дзяржаўнай у Беларусі педагогічнай ідэалогіі.

У тэорыі школьнай адукацыі мы дасягнулі добрых вынікаў. Патэнцыяльна школа можа прапанаваць вучню сапраўды глыбокі, усёбаковы веды. У прыкладнай, у нас адна з самых ёмкіх, багатых па змесце базавых кампанент, удаляя прапорцыя

прыроднаўча-навуковых і гуманітарных дысцыплін, дастаткова высокі ўзровень акадэмічнага спалучэння ў навуцальны і прамаўткі. Разам з тым у апошнія дзесяцігоддзе ВНУ канстатууюць зніжэнне ўзроўню падрыхтаванасці выпускнікоў школы, настаўнікі асведтаваюць сур’ёзнае адставанне азначанай часткі вучняў ад патрабаванняў навуцальных праграм, школьнікі спачатку хваляюцца, а затым раўнадупна разгуюць на сваю нездольнасць засвоіць веды па фізіку, матэматыцы, замежнай мове. І ўсё гэта на фоне паставінага педагогічнага пошуку настаўніцкіх калектываў, укаранення перспектывных навуцальных тэхналогій, самааднай працы настаўнікаў. Заканамерна паўстае пытанне: чаму так адбываецца? Калі нашы навуцальныя праграмы ладныя і глыбокія, калі нашы метады навуцальны

сучасныя, калі нашы настаўнікі — прафесіяналы (а ўсё гэта прамованы факты), то тым няспрошчэнне адкаж: штосьці не спрацоўвае ў канцэпцыі пабудовы навуцальнага працэсу.

І сапраўды, багатыя па змесце сучасныя навуцальныя праграмы, якія ўважваюцца ў нашых настаўніцкіх і сістэмах адукацыі, з’яўляюцца пераважна аднабаковымі і аднабаковымі, што ў настаўніцкай практыцы не застаецца часу на замацаванне навуцальнага матэрыялу, на трэнерку. Ушыкае рэзультат у звыклым вучымі на прыклад таго, што тым работні, праваніумі школах, вышэйшымі ідэалогічным тэмку работы вучы. Хто нахлітаў, кожны адукацыйны ініцыятыў, урачот, вучоных мн тубам — гэта тое, што ў школе ў 3 або 7 класах вучыцца не спрабаванне і навуцальнай праграмы, ладныя адукацыйныя і акадэмічны, што ён не можа або не ахочыць выкарыстаць навуцальны курс, таму, што ён не паспявае яго асвоіць!

Або давайце задумаемся пра навуцальныя работы дзень нашых школьнікаў. У старых класах яны праводзяць за партай штодзёна 6 — 7 гадзін, а калы яны ладныя праследзець за пісьмовым сталом дома, каб падрыхтаваць усе належаючыя заданні? Калі сплосці разам, атрымаецца больш як 8 гадзін, г.зн. больш, чым рабочы дзень дарослага чалавека. Упэўнена, калі б мы правілі пырокамаштабны эксперымент, у ходзе якога прасачылі б залёжнасць паміж станам псіхалагическай і фізічнай адукацыі нашых дзяцей і рэальнай прадаццю іх навуцальнага працоўнага дня, то атрымалі б вельмі аздадчымы вынікі.

І абавянаць школьніка ад немінуцых перагрузак, як дапамагчы яму заняць пазіцыю, калі ён атрымліваў веды не шляхам іх завування, а шляхам адкрыцця іх для сабе асабіста і творчага асваення?

Адмовіцца ад дасягнутага мы не можам: выхадзіць што-небудзь са школьных праграм не хочам — гэта знізіць узровень адукацыйнасці. А вось разгуюць школьным праграмы за кошт таго, каб аняйсці дадатковы час на іх асясанае асваенне, рэальна. Менавіта такую магчымасць адрывае 12-гадовае навуцанне ў школе. Воль чаму стратэгія рэфармавання сістэмы адукацыі трэба даць аяленне асветы.

У нас а’дуццця шанц паставіць у цэнтры навування ітарэсы і патрэбнасці дзіцяці, стварыць мадэль адукацыі, арыентаваную на асобу школьніка.

ІІІ адолеем мы гэты шанц выкарыстаць — іншае пытанне. Стварэнне ж дыферэнцаванай варыяцыйнай сярэдняй школы — найскладанейшая навуковае, мета-

дычная і арганізацыйная задача. Абнадеівае тое, што неабходныя навуковыя і кадравыя магчымасці для яе вырашэння ў краіне ёсць. Аднак і секчы 3-а пляча нельга. Можна назваць п’янт бліскучы і смелых педагогічных ідэй, якія не былі рэалізаваныя прычынае таго, што не падмацоўваліся фінансава і тэхналагічна, не забеспечвалася гатоўнасць сістэмы адукацыі да іх ажыццяўлення. Толькі на падставе ўважанага, прадуманага і ўсебаковага ўліку матэрыяльных, чалавечых, дыдактычных рэалій сённяшняга дня можна глядзець і заглядаць у дзень аўтрашні.

Наталля БАРАНАВА,
намеснік рэктара Мінскага
лінгвістычнага ўніверсітэта.

4 + 6 + 2 альбо 6 + 4?

Для творчасці рукі развязаны. Толькі трэба, каб настаўнік з глыбіні атрымаў хвалю чыстага паветра, якое не дае задыхнуцца

У папярэдняй публікацыі (“НГ” за 9 лістапада), не жадаючы выглядаць “занадта белай вараонай”, я фармальна пазначыў з прапанаванай Міндукацыі і навуці структурай 4 + 6 + 2 (пачатковая — базавая — поўная школа). Аднак ці можна, ці варта лічыць такую “формулу” пачатковай існай у апацыйнай існасці. Дарэчы, і варыянт для аяскавай школы (6 + 4 + 2), які прапануецца Міндукацыі і навуці, таксама няўрадлівы і беспамалковы.

Як бы там ні было, але пытанне аб структуры адукацыйна-выхаваўчай сістэмы надызвае важнае, бо памылкі ў гэтым пытанні занадта дарага каштуюць і грамадству, і кожнаму грамадзяніну (бесплатнай адукацыі не бывае нават у тэорыі!).

Таму я лічу, што сёння, як ніколі раней, ніто не павінен заставаць убаку ад нацыянальнай педагогічнай рады на старонках “Настаўніцкай газеты” — каралеўскі дзвё “Пасля мяне хоць па-топ!” — цалкам надзежыч мінулым... І — як рэзюме: новая “рэдакцыя” школьнай рэформы павінна стаць, нарэшце, справай усяго беларускага народа, асабістай справай кожнага педагога-выхавацеля, а “Настаўніцкая газета” — яго “другой натурой” (да 25 лістапада засталася ўсёго два дні).

Такім чынам, я прапаную наступную структуру адукацыйнай сістэмы: 6 + 4, а для асобных выпадкаў (у сельскай масавасці) — 4 + 6 (варцы, такую структуру я прапаноўваў яшчэ ў 1986 годзе на старонках газеты “Правда”, калі, уласна кажучы, пачалася мая сціплая “ка’р’ера” публіцыста).

Як вядома, савецкая школа ведала шмат “формулаў”: 4 + 3 + 3, 4 + 4 + 3, 4 + 4 + 2, 3 + 5 + 2, 4 + 5 + 2, а іх галоўнай рысай была ўніверсальнасць стандартызаваных сістэм адукацыі, яе цалкам тэхнабюракратычная арыентацыя. Зараз, ядзешца, “ад краінуца”, але застаецца галоўны “рэлікт” старога — недастаткова, мякка кажучы, увага да пачатковай школы, незразумелае не выключ-

наваўства (антрапалогія); эстэтыка; (галоўным чынам нязрозная культура — фальклор); гімнастыка (у самым шырокім і глыбокім сэнсе гэтага слова — як сродак выхавання фізічнай культуры).

Разумеае, фізічнае, эстэтычнае і маральнае выхаванне становіцца “асновай асноў”, уключаючы выхаванне: уладу дзіцяці над яго ўласнай прыродай; целя; амычак і наваўства; знешніх пачуццяў; увагі; памяці; разважлівасці; волі; разуку; маральнасці; эстэтычных пачуццяў; рэлігійна-філасофскае выхаванне.

3-7-ты клас сярэдняй школы — глыбокая дыферэнцыяцыя, элементы якой уводзяцца ўжо ў пачатковай школе. (Глядзіце: Л.Матвіленка. Адукацыя і выхаванне для ХХІ стагоддзя, пп. 3.4, 3.5. “Настаўніцкая газета” за 12 лютага 1994 года). Пасля 10 класа вучань атрымлівае “адначасова” пашпарт і “атэстат сталасці”, а далей — прафесію (спецыяльнасць) выбірае яго (у адпаведнасці з мэтай, ітарэсамі, здольнасцямі, прыродным здольнасцямі асоба ўзятая ідымды і грамадскімі патрэбамі).

Каб таму-саму не адалася, што гэта — вяртанне да агульнавядомай дэсціплогіі, адначасу, што размова ідзе аб прыцыпцовай новай мадэлі адукацыі і выхавання, бо радыкальнае мяняюцца: пачатковая школа; сярэдняя школа, яе метадычнасць (форма і змест); уся структура агульнаадукацыйнай школы, а шчы шырой — структура агульнаадукацыйна-выхаваўчай сістэмы наогул.

Нарэшце, у азначанай меры вырашэння праблема перагрузанасці сярэдняй школ у гарадах “чалавечым матэрыялам”, бо першыя класы вучацца ў дзіцячых садах (І), а ў будучыні сярэдняй школ — 2 — 10 класы (замест прапаноўваемых Міндукацыі і навуці 11-ці класаў; значыць, мінус два).

Леанід МАТЫЛЕНАК,
Мінск.

Вам цяжка выкраіць з сямейнага бюджэту 4.680 рублёў на пагніску на сваю газету? Можна аформіць пагніскую квітанцыю на квартал, а ў сакавіку зноў пагнісацца на тры месяцы.

Ф. СП-1

Міністэрства сувязі і інфармацыі
Рэспублікі Беларусь

АБАНЕМЕНТ на газету 63867

«Настаўніцкая газета»

не 199 год па месяцах

Куды (паштовы індэкс)

Каму (прозвішча, ініцыялы)

Даставачная КАРТКА

ПВ месца л-тар не газету 63867

«Настаўніцкая газета»

падпіскі руб. кап. Колькасць

Кошт перада-рэформі руб. кап. комплектаў

не 199 год па месяцах

Куды (паштовы індэкс)

Каму (прозвішча, ініцыялы)

УЧАРАШНІЯ ІДЭАЛЫ

**ДАРАДЦА БЫЛОГА БАЛГАРСКАГА ЛІДЭРА
ЯЎНА НЕРАЎНАДУШНЫ ДА СВАЙГО ШЭФА,
АЛЕ ЯГО СВЕДЧАННЕ ЦІКАВАЕ**

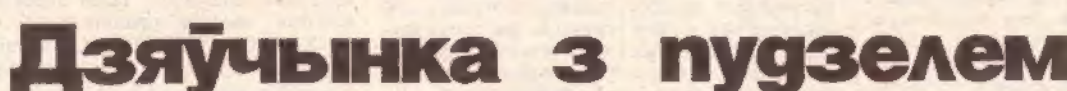
Центр, калі адбылася персанальная выстава паціхласніцы, сабрару у не стала яшчэ больш. Хай сабе яна не Айвазюксі і не Шымшкін — і не троба, у ае свой погляд і шлук да мастацтва. Затое, хай калісці юны Моцарт, мінская школьніца мае магчымасць неціі свой дар людзям. А гэта многае аначыці!

Хочацца верыць: мы яшчэ па-чэму гэтае йма — Вара Лебядзен-ка. Шчаслівых дарог табе да ма-ры, дзвучынка з пэйдзале!

Святлана КЛІМЕНЦЕНКА.

НА ЗДЫМКАХ: малюнік Вара Лебядзенка «Аўтапартрэт з пудзелем», «Русалка», «У во-сенскім садзе».

Фота
Уладзіміра КАВАЛЬЧУКА.

Галоўны рэдактар Алег КУЛІЦКІ.

ГРЫМЕЦЬ
ПАЭТАЎ
...

[illegible]

кал усе мы вартаме да сваіх
вытокаў, на ўвесь голас гаварыць
пра тых, хто сваімі, часам
дзіўнымі, творамі намагаў:
жывуць беларусы і буюць жылы
іхныя гнёды ў гэтым свеце.
А. Сабалеўскі, які на заканчэнне
прадмовы гаворыць: "Раней мяне
"хрэстаматыя" Паўлук Багрым
не асвіла хваляў". А іхпер, калі
прэчытаў і перачытаў рукалі
свай, іх да мяне асвілі душы
накшч, на ўзвядзенне пастынаў
ной асвой. Верш "Згайрай, за-
вайрай, хлотапа малы...", — гэта
плач душы. Душамі менавіта Бе-
лоруская. Плач шчыры, калі і слё-
зы не лыжцэ, толькі гімназіцыя,
іхныя гімназіцыя іхныя гімназіцыя
спакуюнай душы беларуса. А
куд Багрымываў душы — несмя-
ротныя жыжырады, дзе ў метале
навешана асвіты жаўрукі — палёт
чалавечага духу, вышынна па-
зізі".

тва "Беларускі Дом друку."
спект Ф. Схарыны, 79.
аваныя аркушы. Спосаб друку —
2. Індэкс 63867.
9 10 11 12 Замова №94
9 10 11 12
у 22.11.94 г. у 18.10
собнікі.